

Præsten C. F. Junghans og hans Optegnelser 1793—1829.¹

Ved Pastor **G. Schousboe-Jensen** i Buerup.

VINTEREN har hidtil været taalelig og nu nær ved Jevndøgn haabes at nærme sig Enden. Kornpriser og Fødevahre vedblive at være i taalelig Pris. Anseelige Biedrag ere skeet til Statens Tieneste. Disse Sogne have biedraget til Staten omtrent 81 Rdl. og til Kiøbenhavn ved 20 Tdr. Rug, jeg har givet til den første 50 Rdl. og til Staden 3 Tdr. Rug, 1 Td. Boghvedegryn og 1 Fjering Smør. Meget ja utrættelig Virksomhed har hersket i Rigerne, for at modstaa Fjenden med Kraft, saa og at sætte Sverrig ud af Stand til at styrke ham. Englands lumske og røverske Adfærd imod os har forbittret alle Europas Souverainer, Sverrig og Portugal undtagen, denne sidste er indtaget af Spanske og Franske Tropper, dets Regent flygtet paa sin Flaade til Brasilien ved Englands Hjælp. De offentlige Tidender melde, at Østerrig tillige Rusland have erklæret Røverstaten Krig. Ingen Handel drives med denne af Europa, Sverrig undtagen. Hvor Engländerne lande, bortjages de, den Franske og Russiske Keysere have erklæret ey at giøre Fred, førend Dan-

¹ Fortsat fra „Fra Ribe Amt“ 1907, Side 93 ff.

mark først er erstattet. Paa det at Østersøen kan blive Røveren spærret, skal Franske Tropper marsere igiennem Danmark at sættes over til Sverrig og bemægtige sig Skaane; for at tvinge Sverrigs Konge falder Russisk Keyser ind i Finland.

I Dag modtog Colding de første Franske Tropper 2000 Mand, hvis Giennemmarch skeer med Iil og vedvarer 12 Dage. Denne March vil saare stærkt trykke det Landstrøg, de passere, da de skal modtages meget Anstændigt. Troppe Corpset skal være Cavallerie 6000 Mand og Infanterie 18,000 Mand. Den 12. Marts. Indtil den 17. Marts passerede efter den Regning, som blev holdet, 17,000 Mskr. igiennem Colding. Tropperne selv førde mange Fruentimmer ja Børn med. Der skeete megen Uorden, og Forvirrelse herskede. man forstode ikke hinanden. Nu standsedes Marschen formedelst Overfartens Besværlighed, især til Siælland, og disse Fremmede skulle rykke til Landsbyerne, indtil Marchen kunde igjen fortsættes. Her til Sognet kom Ordre Natten til den 17. at møde i Colding, for at transportere og modtage, men Gud var os saa god, at Vinden imidlertid blev føjeligere for Oversættelsen, saa vi denne Gang bleve befriede; men de nærmere Landsbyer maatte føle denne Byrde. Samme Nat inløb Efterretning, at vores gode Konge Christian den Syvende blev ved Døden bortkaldet den 13. Martij. Hans inderlige Ønske og Lyst var Fred over Landene og Undersaatternes Tarv; den Gang Ondskab og Misundelse ikke længer taalte at se Dannerriget i denne lykkelige Tilstand, og viiste i Gierningen det var deres Lyst at forstyrre Hans Ønske og Villie tilligemed vores Ro og Vel, blev Han dybt nedslagen af Bedrøvelse, Hans Sinds Krænkelse fortærede hans Liv og udslukkede dets Lys.

I Fred hvile dit Støv gode Kønge! Fred og Glæde ledsage og omringe Dig i de ævige Boeliger! Du er skrevet paa vore Hierter, saa længe vi nyde Livet her. Din elskede Søn og Tronfølger blive øm over os og faderlig-sindet imod os, ligesom Du var! Formedelst vedholdende Contrair Vind, standsede atter Overfarten for Tropperne. Den 26de paa Natten kom her igien Ordre at modtage Inqvartering Dagen derpaa. Vi beredede os, men endnu denne Gang fik vi ingen. Gud give føyelig Vind og Veir, da Landet trykkes saare meget ved dette Ophold og Øyemedet tillige derved lettelig hindres og tilintetgiøres. — Dagen den 29. Martij modtog Sognet Inqvartering af det Spanske Regiment: Princessen. Hos mig blev 1 Capitain og hans Søn Officeer, 2 Tienere med 2 Hæste. Hans Navn var Eusebio de Villa, Hans Søns Bisente de Villa. Den 30. Marts afbrænte Colding Slot ved Prinds Ponto Corvos Nærværelse, som nær var bleven indebrænt. Den 1ste April inløb Efterretning, at Engelske Skibe havde belagt Farvandene. Ingen fremmede Tropper ere komne til Siælland. Fyhn har en stor Deel af disse, ligeledes Holsten, Slesvig og Jylland, de trækkes paa begge Sider her af Landet til Ribe og derfra videre, ogsaa fra Colding til Weyle og videre. Stor Elendighed og Trængsel hersker i Colding og Omegnen til Snoghøj. Nu skal Tropperne hvor de ligge daglig exercere. Uformodentlig bleve en Deel Commanderede til Randers, iblant hvilke de som her laae. De marscerede herfra den 5. April. Meget skikkelige og beskedne vare de; ikke en Uorden end den mindste mærkedes hos dem. En Deel ja de fleeste franske Tropper ere nu i Junij dragne fra Fyhn og Jylland tilbage til Holsten, det siges at en Campe-

ment skal holdes ved Rensburg paa 12,000 Mand af disse. Et par Tusind Spanske skal være kommen over til Siælland. Intet betydeligt er hidtil forefaldet med Fjender. Russerne gjøre stærk Fremgang i Sverrig, have intaget og Inlemmet Finland i Keyserstaten — ved Sveaborg erobredes en Deel Fregatter og Skiærbaade. Vi føle stærkt Krigens Byrde, ved denne voxede Priserne paa adskillige Nødvendigheder meget høyt, man forlanger nu i Colding imod 30 Rdl. for en Tønde Lyneborg Salt, for Jern 2 Rdl. Lspd. den 15. Junij. Ogsaa var en Leyr bestemt paa 5000 Mand ved Alminde. De Svenske vare tidliginbrudte i Norge paa adskillige Stæder, og der komne noget frem, men bleve Tiid efter anden tilbagedrevne, og stedse slagne, Landet befriede sig fra Fienden gandske, og derimod gik de Norske ind i Sverrig, hvor Fienden overalt flyede. Vi ere inbudne til at understøtte vore Norske Brødre som ved den Anledning have lidt — heraf Sognene blev givet: Andst Sogn 42 Rdl. 60 Sk., Giesten Sogn 24 Rdl. 64 Sk.; jeg gav 10 Rdl. — Uventet nedlægger Kongen af Spanien Regieringen og med sin nedstigende Familie frasiger sig Ald Ret til den Spanske Throne, overladende denne til Napoleons Disposition. 150,000 Franske Tropper vare da der i Landet for at understøtte imod England, saa denne Occupation var let, skjønt mod Nationens Villie og ikke uden Blod. Napoleons Broder, som var Konge i Neapel, er nu udraabt til Konge i Spanien. Denne Tildragelse forvoldede at England, som havde samlet en stor Styrke af Krigsskibe og Landtropper ved Gottenborg, for dermed at overfalde os, og som tillige ikke rigtig stemmede med Svenske Kongen, seilede derfra for at understøtte de misfornøiede Spanske.

Deres Afrejse skeete, just da Overfaldet frygtedes her, da Høsten forestod. Saaledes hialp Herren os denne Gang, men et frygtelig Uveir trak op over vore Hoveder, saa meget frygteligere, som det opstod i Landene og var skiult. De Spanske Tropper vare under deres Anfører Marquis de la Romana blevne eenige i at forlade Landet og gaae til Fienden England. Tiden kom, midt i August, brøde de op fra deres Stationer her, marserede til Fyhn, bemægtigede dem Nyeborg og Svendborg, gjorde Forsvars Væsenet ubrugeligt og tog ved 70 Fartøjer paa hvilke de seilede til Fienden. I Siælland bleve de der værende afvæbnede og giorte til Fanger — ogsaa nogle bleve fangne i Fridericia. Gud været lovet som hindrede dette Forræderies Modenhed, medens den Engelske Styrke laae ved Gottenborg. Disse Troløse bleve af deres lige førte til Langeland, hvor de i nogle Dage slagtede Qvæg, aftærskede Kornet, og derved provianterede dem, hvorved dette skønne Land blev ødelagt. Imidlertiid rustede Østerig sig af alle Kræfter, rimelig for at forsvare sin Ret til Spanien — men Uvejret standsedes ved Ruslands Mellemvirkning. De Spanske Afvæbnede fra Siælland ere førte igiennem Landene til Hamborg, derfra videre. Communicationen med Siælland er nogenledes aaben nu. Til vor Høst gav Herren os stadig got Veyr, saa vi, skjønt færre om Arbeydet, ere før paa Veye end de forrige Aar. Velsignelse af Rug og Boghvede gav han os dette Aar; de andre Kornsorter have paa fleeste Stæder tabt ved den tørre og meget varme Sommer vi havde. I de Spanske Troppers Stæd er hidtil ikke kommet andre. Sverrig er uheldig mod Rusland, ikke heldig imod os. Den 23. Septbr. — Udi Spanien er efter de offentlige

Tidender Tilstanden bedrøvelig. Strømme af Blod er udøst der, de Franske skal have lidt et stort Nederlag, have maattet capitulere i Portugal, og den derværende Armee skulle føres tilbage til Frankrig, dog ey med Uvirksomhed, efterat de ere landede. Den Russiske Flaade, som laae ved Portugal, har ligeledes maattet capitulere, Skibene at bringes til Engelland og der forblive intil Fred gives, Mandskabet at føres til Rusland. Alexander og Napoleon have havt en Sammenkomst i Erfurt. Vaabenstilstand er sluttet mellem den Russiske og Svenske Armee i Finland, med October Maanedes Tiid have de Franske Tropper forladt Danmark. Kongen er i disse Dage incognito i Kiel, men vender snart tilbage. Magazin for dette Høstaar er udskreven over heele Landet, for Jylland 6 Skp. Rug, 5 Skp. Byg, 4 Skp. Havre, 161 Pd. Høe og 161 Pd. Halm pr. Td. Hartkorn. Den 1. Novbr. Stilstanden imellem Rusland og Sverrig er igien ophævet, og de Svenske maae i Finland vige overalt for Russerne. I Spanien slaar de Franske sig allevegne frem, de Spanske Armeer adsplittes og ødelægges. Kornpriserne imod Aarets Ende er Rug 5 Rdl. 3 Mk., Byg 4 Rdl. 3 Mk., Havre 4 Rdl., Boghvede 4 Rdl. En vedvarende Frost giver Anledning til at tale om vore Troppers Overgang til Schaane og Fremmede Troppers Gienkomst i Landet. Imidlertid skal der arbejdes paa Fred imellem England og Frankrig, hvori Rusland og virker. O! den Altformaaende gode Gud glæde os snart og alle Lande, som sukke under Krigen, med at lade Freden vende tilbage! og hans Tugtelse have naaet Øyemedet, Folkenes Forbedring; men saavel under dine Tugtelser over os som for dine

Velsignelser giv os Naade til stedse at elske, ære og prise Dig. Amen!

Den 31. Decbr. 1808.

C. F. Junghans.

Vinteren har hidtil været taalelig, vel syntes i Januar at den skulle bleven med de haardeste, da en Mængde Snee ved haard Frost falt; men i Maanedens Ende infant sig en ligesaa stærk Tøe — siden har Veirlaget været got. Længe have Tropperne lagt for at skulle over til Skaane, men endnu staaer det derved, imidlertid er Fyhu og Jylland gandske blottede for regulair Militaire, allene Landeværnet er der til Forsvar, end ikke Nyborg og Fridericia have andet Forsvar. Spaniens største Del har underkastet sig den nye Konge Joseph, Napoleons Broder, og Englænderne har maattet rømme dette Land, med stort Tab paa Folk, Hæste, Bagage og Penge. Endnu ere disse i Portugal, og man meener de snart igien vil viise sig i vore Vandel! Den svenske Konge har begiæret og atter begiæret Fred af Rusland, men ikke erholdet denne. — Foruden Finland har Russerne og bemægtiget sig den store og de øvrige Aalands Øerne. Østerrigs Rustninger ere paa nye begynte og med lil fortsættes. Fredsbrudet med Frankrig og denne Magt er nær, maaske allerede skeet! Porten er og nu gaaet til Englands Partie! Ey nogensinde var Krigen mere almindelig over hele Europa! Kornpriserne ere hastigen stegne her: Rug til 7 Rdl., Boghvede 6 Rdl., og alle Ting ere stegne meer end til det dobbelte; Salt koster 2 Rdl. Skp. det fiine, og til 3 Rdl. det grove Norske. Vore Bancosedler ere faldne meget dybt, for nærværende

til det halve imod Holstensk og Hamborg Courant... Den 6. Martij. — Imod Midten af Marts skeete Revolution i Sverrig, hvorved Kongen blev sat ud fra Regieringen og blev fængslet paa Gripsholm. Courér herom gik strax til vor Konge, som da var i Besøg hos sin Dronning i Kiel. 2 Engelske Krigsskibe er allerede ankomne i Sundet. Den 25. Martij. Krigen brød ud imellem Frankrig og Østerrig — de første have overalt slaaet de sidste og gandske sprængt disses store Armeer, som ved første Skrit agerede offensive. Napoleon har taget Veien lige til Vien, hvilken Stad capitulerede den 13. May. Ved Coureer begiærede imidlertid Østerrigs Keyser Vaabentilstand og Fred, men formedelst Courerens hastige Affærdigelse af Napoleon meenes Begieringen afslaaet. Vi trykkes haart af Englændernes Skibe, som vrimle omkring Landene, og vel have et og andet Punkt i Sigte ved hvilket at intage de kan fæste Stand i Østersøen, man frygter for Bornholm, dog er den endnu uantastet. Den 31. May. — Lykken standsede de Franskes videre Fremgang over Donau, der netop da disse seyrede over Østerrigs Hovedarmee strax ved deres Overgang over Donau, steeg denne Flod saaledes at de slagne Broer bortskylledes, hvorved de Franske maatte søge at sikre sig, og ey kundeanfølge Seiren, Valdpladsen beholt de. Nu ventes et Hovedslag. De Pavelige Stater ere samtlige nu indragne under det Franske Monarkie og Paven som hiin Kirkes Overhoved sat paa aarlig Indtægt 2 Millioner.

Det Svenske Folk har valgt Hertug Carl til Konge, Farbroder til den Afsatte, som med Børn ere udelukte for Fremtiden fra Regieringen. Dette modsætter sig Rusland, der gjør ved Erobringer idelige Fremskridt

paa dette Rige. Vor Forfatning er den samme — en stor Mængde Engelske Krigsskibe sværme omkring os. En Fregat paa den Vestre Kant satte Folk i Land paa Manøe, den 30. Juny, Øboerne flygtede strax. Fienden opholdt sig dog allene paa Strandbredden en kort Tiid, og derefter uden at gjøre nogen Skade drog igien bort. Man har den Mistanke at Fienden provianteres dels fra Fanøe, dels fra andre Stæder. Fødevarer ere paa kort Tiid stegne meget: Rug 8 Rdl. Tdn., Smør 16 Rdl. Fierdingen, og saaledes alle andre Slags. Vore Penge staar endnu næppe ved det halve, imod hvad de børde gielde! — Den 1 July. — Uventet blev befalet Session til at recrutere Landeværnet, og blev for disse Sogne holden i Ribe den 19. July — ved samme blev da til Tienesten udskrevne alle Gamle og Svage Mænds — saa og Enkers — hidtil frihavde Sønner fra 27 til 36 Aar, ligeledes alle Gaardmænd inden ommelte Alder, som til Krigstieneste skal indfinde dem senest den 30. July. Ogsaa Præsternes Avlskarle blev tagne. — Alt uden Hensigt til Maal. Ved vor gode Amtmand, Khrr. Moltkes Forestilling fik disse Udskrevne Tilladelse at blive hiemme intil Høsten var endt, og de fleeste som ere borte og have Jord og ventes hiem. — Atter har et Hovedslag staaet imellem Franske og Østerrigs fra 5 til 8 July, hvori de første bleve Seirherren. Vaabenstilstand paa 4 Uger skeete derpaa. — Fred blev derpaa sluttet imellem disse, men ikke uden stor Opofrelse af Østerrige. Russerne trænge Tyrken, som ey vil forlade Engelsk Partie. Spanien synes endnu langt fra Rolighed, og de Franske Tropper vare ikke saa mange at de med Magt hidtil kunde tilveyebringe den, men efter Freden med Østerrige formeeres disse i Spanien. Portugal skal

Englænderne endnu have inde. For os opklaredes Udsigterne ved at Sverrig afsatte deres Konge, valgte hans Farbroder Hertug Carl til Konge, som igien med Statens Samtykke valgte til Tronfølger den commanderende General i Norge Prinds Christian til Augustenborg og hans Arvinger, der undslog sig for at tage Tilbudet indtil Fred med Rigerne var sluttet. — Fred blev søgt sluttet med Rusland, hvorved Finland opofredes, dernæst blev Fred med os, hvorved alt blev som før Krigens Begyndelse, Freden træder i sin fulde Kraft den 1. Januar 1810. Omtrent den halve Deel af vor Armee er hjemmitteret til Martij Maaned. F. A. Den paabudne Leverance af Rug 5 Skp. og Byg 6 Skp. af Tønde Hartkorn leveredes ved Martini dette Aar, der forvolte Kornprisernes Stigen. Rug gielder nu 8 Rdl. 3 Mk., Byg ved 8 Rdl., Havre ved 5 Rdl. Td. Den Almægtige, som styrer alt, overgive vi os til for Fremtiden, takke, ære og prise ham for Alt. Med gladere Hierter ende vi dette fremfor det forrige Aar.

Den 31. Decbr. 1809.

C. F. Junghans.

Vinteren var mild, ikkun liden Frost, men i den sidste halve Deel af Februar i nogle Dage meget skarp Frost, der dog lindrede mod Pedersdagen. Kornpriserne have til denne Tiid været omtrent de samme som ved forrige Aars Ende. De Vahre, som skal have udenlands fra ere stegne til meget høy Pris f. Ex. et Anker Viin Medoc med 55 Rdl., et Pund Caffé 2 Rdl. 3 Mk. saa og Rafinade, en allen Sirtz ligesaa. Norsk Salt en Tønde indeholdende 8 Skpr. har jeg i disse Dage betalt med 31 Rdl., Jern

14 Sk. Pundet, Staal 3 a 4 Sk. Pd. Tiden vil endnu herudi blive besværligere intil Forsynet naadigen vil gjøre en Forandring til det bedre med Englands Sindelav og Forhold imod os, der for vort Øye ikke synes at faae Stæd førend en almindelig Fred. Sverrigs Havne ere lukkede for England. Vore Capere have faaet Ordre at afholde sig fra Caperie undtagen paa Høyden af Helgoland. Vore Canonbaade have ved enhver Leylighed viist sig aarvaagne og kiække; men! — Krigsrustningerne skee i Stilhed og synes nu ikke længer stærk til Lands. De hiempermitterede Rytteres Tid er forlænget til 1. April . . . . Kornpriserne vedvare at blive de samme. Ligesom der forrige Aar blev befalet at der er af alle Tinglyste Capitaler skal betales 2 pCt. i dette Aars Junij Termin, da $\frac{1}{4}$ pCt. skatten derved ophører, saaledes er videre befalet at i 8 Aar skal betales 4 pCt. aarlig af enhvers reene Indkomst, uden Hensyn til Stand, Kiøn eller Alder. En Commission skal Sogneviis modtage Andgivelserne herom — hidtil har det endnu ikke taget Begyndelse. Af Engelske Skibe skal sendes 20 Rangskibe til Østersøen, men endnu ere saa vit vides ingen komme den 30 April. . . . I May Maaned infant sig vore Fiender baade i Sundet og Belterne, borttoge de af vore smaae Handels Skibe og Baade, som de kan faae fat paa. Pludselig inløb den Tidende at Kronprindsen i Sverrig var død ved Overværelse af en Mynstring ved Helsingborg paa Qvidlinge Mark; man bemærkede at han efter Anseende frisk da han ridende kom paa Pladsen, der hastig dreyede Hæsten til Siden, hvilken galoperede og han vaklende paa den tabde Hatten, dernæst falt af den, og døde strax. Det Sagn udspreddes strax at han var forgiven, stor Uroelighed over dette uventede

Dødsfald og Sagn reyste sig blant Sverrigs Almue. Dagen da Liget førtes ind i Stokholm dræbte Almuen Oberhofmarskallen Grev Fersen paa en ynkelig Maade under den Procession. Man venter og frygter for de videre Følger. Alting her i Landet er overdreven dyrt: Rug betales med 9 Rdl., Byg med 8 Rdl., Havre har kostet 7 Rdl., over 30 Rdl. bydes for en Fierding Smør, en maadelig Koe imod 70 Rdl., en god Hæst til 400 Rdl. og derover, et Anker Rød Viin over 60 Rdl., Hvid Candis og Raffinade 2 Rdl. Pundet. Caffé er faldet til 9 Mk. Pundet. Saaledes lærer Forsynet at aflægge Overdaadigheds Vare, og at være sparsommelige. 30. July. Sverrigs Rigsstænder har eenstemmig efter den offentlige Tidende valgt til Kronprinds og Tronfølger den Franske Prinds Pontecorvo. Vore Kanonbrigger have under Norge taget omtrent 50 Handels Skibe fra Fienden med rige Østersøiske Ladninger. Dette vurderes til 5 Millioner. Hæbieringen har været hel vanskelig, men Korn høstes hidtil behagelig. Rugavlen er for det meeste her i Huus. . . . Høsten tilendebragtes ligesaa behagelig som den begyntes og fremmedes. Uagtet Gud har givet Velsegnelse af Korn i Landet, overstiger det dog formodentlig forrige Aars Priser, da Landets Mynt er siunken saa dybt — en Rixdaler Dansk gielder nu $12\frac{5}{8}$ Skill. lybsk. Jeg har købt 7 Par Stude til Foderet og betalt 111 Rdl. for Parret — ikke anderledes end jeg for 17 Aar siden købde dem for 15 Rdl. Parret, hvorfra kan sluttes til det øvrige. Fjenden vrिमlede omkring i vore Farvande, dog fik de ey Leylighed til at giøre synderlig Skade. Posternes Gang har været ordentlig. Mange nye Priser bleve tagne af vore Capere; pludselig skeete en Standsning i ald

Handel, da Souverainerne for det meeste blev eenige i at paalægge en svær Told paa de Engelske Vare som fantes i Landene, og at opbrænde dem som fantes dulgte — samt for Fremtiden at opbrænde alle Colonial Vahre der blev caprede eller insmuglede, saasnart de kunde komme derefter. Tolden som blev her i Landet lagt paa hvert Pund Caffé og Sukker 24 Sk., dog maatte man have 24 Pund fri for Told. Englands Konge er syg og der meenes dette Rige forestaaer en snart udbrydende Revolution. . . . I dette Efteraar ere mange af Armeen permittede hjem til 1. Martij, hvorved skeer stor Besparselse. Skatterne paa Landet stige endnu, for 17 Aar var mine Skatter ikke 50 Rdl., i dette Aar har de været over 140 Rdl. foruden Procent og Indkomstskatterne. Kornpriserne ere som forrige Aar omtrent, Prisen paa Qvæget stiger. Den Svenske Kronprinds, saa og hans Gemalinde og Søn ere reyste igiennem Danmark til Sverrig. Der skal være oprigtigt Venskab formedelst ham imellem Dem og os. Den Engelske Konge er syg, svag paa Forstanden, de offentlige Tidender tale tvivlsomt om hans Helbredelse. Gud give at vi i det intrædende Aar igjen maa nyde den velsignede Fred! imidlertid takke vi ham, den allene viise, gode og mægtige, som naadelig har styret for os saaledes her i disse Egne at vi trygge for fientlig Overfald have med Helbred og Sundhed opnaaet denne Dag, i det nu forløbne Aar havt mange mærkelige Prøver paa Guds Forsorg og Varetægt, til Haabets Bestyrkelse for Fremtiden. Ham være Ære og Pris i Tiid og Ævighed! Amen!

Den 31. Decbr. 1810.

C. F. Junghans.

Vinteren var jevn meere mild end stræng — Kornpriserne vare almindelig Rug 8 Rdl. Td., Byg $6\frac{1}{2}$ Rdl., Havre 5 Rdl., Boghvede $5\frac{1}{2}$ Rdl., men Qvæg steeg fast daglig i Prisen; som og de Vahre Landmanden behøver, ogsaa Brænde var meget dyrt: 12 Rdl. og derover for Favnen. Til Fienden mærkedes ikke omkring Landene. En Søn blev født Frankrigs Keyser, som blev nævnt Konge af Rom. Et ulykkeligt Forsøg skeete først i April paa at gientage Anholt.¹ En stor Krigsflaade ventes daglig hertil Østersøen fra England. Alle Vahre ere stegne fast til det ubetalelige, f. Eks. et Lspd. maadelig Hør 16 Rdl., Jern 4 Rdl. 1 Mk. 8 Sk., en 4 Ugers Gris 12 Rdl., Kornet derimod falden. De Engelske kapre i Nordsøen, de Franske i Østersøen, saa vi ere indespærrede. Vore Bancosedler ere faldne til 16 Sk. for Rigsdaleren. Tiderne ere bedrøvelige, og Udsigterne heel mørke. Den 6. May. — Nu vrimler vore Farvande af Engelske Skibe fra og til Østersøen, ledsagede af stærke Convoier, saa vore Capere ey kan udrette synderligt. Landet nedtrykkes alt meere, en skikkelig Koe koster over 100 Rdl., et par Stude 300 Rdl., og de ere dog jevnt hen, langt fra ikke store, en Tienestekarls Løn over 100 Rdl., en fordums skikkelig Dreng ikke synderlig mindre. Fedevahre synes faldne, Aarsagen meenes fordi Smughandel er temmelig standset. — Foraaret lovede en velsignet Overflødighed af Jordens Grøde. Alt trivedes

¹ Anholt holdtes besat af Englænderne fra den 18. Maj 1809 til Fredsslutningen 1814. De befæstede Fyrtaarnet og belagde det med en Garnison paa 5--600 Mand. Det her omtalte ulykkelige Forsøg paa at fordrive dem derfra skete d. 27. Marts under Anførsel af Major Melsted, der faldt tilligemed flere Officerer.

og fremmedes. Ingen kunde mindes et saadant Foraar, men med July Maaned begyndte Heede og Tørre, der vedvarede og i særdeleshed de sidste 14 Dage saaledes tog paa Kornet, at Høsten, som hos os er begynt, ey opvækker Glæde. Boghveden staaer megen Fare for at henvisne, om Herren ej giver Regn. Stærk Torden har været i dette Foraar og Heede, og megen Ulykke er skeet i Landet ved Lynilden og der ere dem som ville meene den megen og stærke Lynild har aarsaget Rugens Beskadigelse især. En Forordning af 6. Juny d. A. forhøyer den ved Forordning 1. Oktbr. 1802 paalagt Afgivt af Besiddelse, Nytte og Brug af Jorder og Tiender, den første $11\frac{1}{2}$ Gang saa meget som dens oprindelige Beløb, og den sidste 7 Gange. Min Præstegaard har 136 Tdr. Land, den oprindelige Afgivt var 12 Sk. pr. Tøndel saaledes som Skatterne nu staae, er min Udgivt i Skatter ved 1 Rdl. for hver Dag, hvormed jeg dog ikke slipper. Høsten fuldendedes, Boghveden blev her bedre end vi havde ventet. Man maae iøvrigt forfærdes ved at høre de høye Priser paa Livets Nødvendigheder. Rug koster ved Aarets Ende mod 18 Rdl. Td., Byg 10 Rdl. til 12 Rdl., Havre 7 à 8 Rdl., Boghvede 9 Rdl., og dog frygtes ikke uden Grund at de sidste Kornsorter stige højere, da det nu er forbudt at bruge de 2 Første til Brænderierne. Qvæget er ikke falden men formodes at skal stige. — I dette Aar er den engelske Konge faldet i Afsindighed, hans ældste Søn er ansat til Regent og gaaer frem ligesom Faderen. De høyst besværlige Tider fødte hist og her Røver- og Tyvebander af sig, som formeeres stærkt og synes vit og bredt omkring at staae i Forbindelse med hverandre! Hidtil bevarede Herren det han har forlenet mig!

...Jordegoods er stegen saare høyt til Exempel Schougaard i Lerschou Sogn, som for faae [Aar siden] kiøbdes for henved 7000 Rdl., er nu solgt til 24,000 Rdl. Røylund kiøbdes for faae Aar siden for omtrent 3000 Rdl., nu solgt til 16,000 Rdl. Vor Elskede gamle Biskop Middelboe nedlagde i Foraaret sit Embede. I Hans Stæd have vi faaet Provsten ved Holmens Kirke i Kiøbenhavn S. T. Herr Hiort, Ridder af Dannebrog, som intraf til Ribe først i November. Han er 46 Aar gammel, altsaa i sin kraftigste Alder, saa at Stiftet kan love sig meget af Ham. Den 1. December døde forrige Biskop Middelboe 81 Aar -- han gik bort i en god Alder, mæt af Dage. Fred med hans Støv. Efteraaret var mildt og uden Frost eller Snee intil faae Dage førend Aarets Ende, hvilken vi opnaaede takkende Herren for hans naadige Beskiermelse, Varetægt og Forsorg, og derhos bedende at han snart vil velsigne Landene med Fred. Men for Alting give os Naade til at blive beqvemme til at kunde nyde denne store Velsignelse med skiønsomme Hierter til Hans Pris. Ham være Ære i Tiid og Ævig-hed i Christo Jesu. Amen!

Den 31. December 1811.

C. F. Junghans.

Aaret var hidtil milt saa vi ikke have havt Vinter at regne paa, men med dets Begyndelse stormende Veyr, hvorudi en Deel fiendtlige Skibe ey allene Cofardie men og svære Krigsskibe have sat til, paa Rysenstein Strand forliste 2¹ af sidste Slags og med

¹ Forliset skete Julenat 1811 paa Bøvling Klit. De 2 engelske Linieskibe „St. George“ og „Defence“ gik under med hele Besætningen 1600 Mand, kun 11 Matroser reddedes. I lang Tid derefter kunde man ved Lavvande se Mastetoppen af „Defence“.

disse vel 1500 Mand, ogsaa paa Hollands Kyster et par Krigsskibe med ligesaa mange Mand — mon dette ikke skulde bringe Fienden til Eftertanke og til at ønske Fred uden at blive, hvad de attraaede, Havets Herrer. Imidlertid voxe Besværlighederne for os. Kornpriserne stige saare. Udsigterne fra denne Side ere bedrøvelige, nu betales for 1 Td. Rug 25 Rdl., for Byg 14 Rdl., Havre 10 Rdl., Boghvede 10 Rdl. Alle andre Ting i Forhold. Gud allene kan hielpe. Den 3. Februar. — Intil den 8. Martij har ingen Vinter hos os været at regne paa, derimod i de sydlige Lande Italien f. Ex. Venedig og Flere har været streng Vinter. Derimod har Dyrheden paa Livets Nødvendigheder taget til, hvortil det svære Magazin biedrager noget. Den 5. Martij blev her givet fra de nordre Egne 30 Rdl. for Td. Rug og 20 Rdl. for Td. Byg, og i Colding blev givet 36 til 40 Rdl. for Rug af dem der fra hine Egne manglede til deres Magazin. Hertil kommer nu Rygtet at Sverrig atter vil blive vor Fjende og i Forening med Rusland gjøre eet med England. D. 8. Martij købde jeg 3 Td. Havre og gav derfor 36 Rdl. som blev anseet for en billig Priis. — Et forfærdeligt Uveyr truer nu det nordlige Europa, Napoleon vil forcere Rusland til at lukke sine Havne for England. Franske Armeer 600,000 Mand samle sig i Preussen og omkring det russiske Rige — snart truer Uveyret at udbryde! Udi den sidste Deel af Marts, heele April og May intil den 9. have vi havt Vinter med temmelig stærk Frost dertil Snee og Hagel, saa Fodertrang blev almindelig. 1 Trave Halm er betalt med 10 Rdl. i og ved Colding, i Siælland et Læs med 50 Rdl. Kornvahre have været i bestandig Stigende, nu tages ved 40 Rdl. for Rug, 24 for Byg, Havre til Sæd er betalt med 20 Rdl., Boghvede

17 til 20 Rdl. Den 10. May. — Endnu steeg Kornet høgere i denne Maaned, 50 Rdl. betaltes for Rug, — i Holsten 9 Rdl. —, Byg 30 Rdl., Havre 25 Rdl.! . . . . Tiden bliver alt meere besværlig. Skatterne forøges stærkt. For dette Aar skal betales 2 Rdl. 4 Mk. 8 Sk. af hver Tøndeland til min Gaard og 3 Mk. 8 Sk. af hver Tønde Hartkorns Tiende, saa at mine Skatter for dette Aar beløbe sig over 600 Rdl. Extraskatten er ophævet, men i dets Stæd skal betales et vist Quantum Rug og Byg aarlig. Uroelighederne i Europa tage til. Franske Armeer ere inden Ruslands Grændser! En Engelsk Flaade med Tropper er under Seil til Østersøen! En Leir slaaes i Schaane! Tiden vil snart opklare hvad dette sigter til, imidlertid ere vi ikke uden Frygt. Stræng Forordning mod Colonial Vahres Inførelse er udkommen. Inqvisition skeer overalt paa Landet om hvad især Proprietairer og Præster deraf have. Det synes for Menneskets Øje at Danmarks lykkelige Dage have været — ere forsvundne — komme aldrig tilbage. Den 25. July døde Sognedegnen for disse Meenigheder Studiosus Christian Andersen 64 Aar gammel — han havde været Degn her i 34 Aar, en stille, skikkelig og ordentlig Mand i sit Embede og Forhold intil Enden, var mig meget hengiven og tjenstfærdig i alt hvad han kunde, jeg havde gierne ønsket at han maatte have overlevet mig, men vi vide ofte ikke at ønske rigtig. Nu ere Amtsprovster beskikkede for Jylland. For Andst Herred, det Tørninglenske og Møgeltønder Herred er beskikket Hr. Provst Høxbroe i Rødding. Den 3. August behagede det Herren at kalde min trofaste Ægtefælle Karen Glørfelt! Vort Ægteskab havde varet 23 Aar. Da min Forfatning fordrede, saa vit mueligt, at oprette dette Tab og

Savn, ægtede jeg den 23. Septbr. Jomfru Dorthé Kirstine Gløerfelt, en Broderdatter af den salige Afdøde, som 16 Aar havde været hendes tro Medhielperinde. Gud lade det lykkes! Silde kom Høsten, der synes at være riig, dog Boghveden er almindelig mislykkedes og meget deraf er ikke kommen i Huus, ogsaa en Deel Havre og Byg var ude endnu først i October, hvoraf kan ventes ikkun liden Nytte. Kornpriserne falt ikke dybere end at Landet maae sukke under samme. 34 Rdl. for Td. Rug gaves strax efter Indhøstningen, og ikke længe derefter steg det daglig intil over 40 Rdl., thi der opkiøbdes fra andre Egne til Magazin, Byg kostede 16 Rdl., Havre 10 Rdl., men aldrig saasnart blev Forordningen om Magazinleverance bekendt, førend Rugen steg til 60 Rdl. ja 70 Rdl. paa nogle Stæder og derover, Byg 30 Rdl., Havre 20 til 22 Rdl., Boghveden som overalt havde feilet gaves 40 Rdl. for, hvor den kunde faaes. 1 Skp. Boghvede Gryn betaltes med 10 à 12 Rdl. i Møllen! Det udskrevne Magazin er omtrent 2 $\frac{1}{2}$ Millioner Tdr. Rug, Byg og Havre af Danmark! 7 Skp. Rug, 6 Skp. Byg og 11 Skp. Havre pr. Td. Hartkorn! Hvorledes Udsigterne ere for Fremtiden for os staaer ikke til beskrive anderledes, end at de ere saare bedrøvelige. . . . I den afdøde Degns Stæd har Biskopen den 28. Novbr. kaldet til Kirkesanger: Peder Pedersen fra Høying i Nørre Lygum Sogn, Lygumkloster Amt, oplært paa Seminarium og practiseret med Held Skolelærer Embedet i Nørre Jordrup, Vester Vedsted Sogn, saa jeg har foreslaaet ham til Skolelærer ved den kongl. Skole i Store Andst i den Afdødes Sted. Formedelst det vaade Efteraar blev megen Rug usaaet, da Vinteren infant sig strax med Strængthed. Ved

Aarets Ende ere Kornpriserne Rug 50 Rdl., Byg 36 Rdl., Havre 22 Rdl., Boghvede 30 Rdl. Det rygtes at der tænkes paa Fred. Give Gud Rygtet maatte stadfæstes, nu ere vore Papiir Penge faldne saa dybt at der neppe gives 7 Skl. i Sølv for een dansk Rigsdaler; ogsaa de sidst udkomne Sl. Holstenske Banco Sedler er satte ud af deres Værd og hastig faldne til det halve. Under alt unnlade vi ikke at love og takke Herren, som nu er og bliver ævindeligen den samme kiærlige og gode Fader, der med alt sigter til vort Vell
Den 31. Decbr. 1812.

C. F. Junghans.

Aaret begynte med Vinter, temmelig stærk Frost, dog ikke vedholdende, kuns lidet Snee og Vinteren kan regnes til de milde. De fiendlige Skibe bortfiernede sig kuns for kort Tiid, dog bleve saa mange i de Svenske Havne som udfordredes til at forstyrre vor Seilads paa Norge især. — Landet sukker under immer større Besværligheder. Med Aarets Begyndelse den 5. Januar udkom en Forordning, hvorved Pengevæsenet gandske forandredes. Megen Forvirring fulgte med denne i enhver Øconomie, Gud allene seer, om Følgen deraf skal være til Landets Gavn. Dette opfordredes til at giøre Indskud i reent Sølv, enten til Laans eller til Afdrag paa en Indkomst Banqven blev tillagt af all fast og urørlig Ejendom, nemlig 6 pCt. af den Værdie samme ved Forordningen af 1. Octbr. 1802 er ansat til. Det der paa denne Maade inkommer bliver ventelig ikke klækkeligt, saa en Afgift i reent Sølv kan ventes paalagt. Priserne paa alle Nødvendigheds Vahre ere stegne til det uhørte f. Ex. en Tønde

Rug betales nu med 80 Rdl. D. C., en Tønde Boghvede bydes 70 Rdl., for Havre 30 og Byg til 50 Rdl., Jern 8 Rdl. Lpd., Høe 44 Rdl. Lspd., et halvt Anker ung Viin 100 Rdl., en Potte Brændevin $3\frac{1}{2}$ Rdl. Det svære Magazin 7 Skp. Rug, 6 Skp. Byg og 11 Skp. Havre pr. Td. Hartkorn af afvigte Aars Grøde aarsager vist Kornprisernes Storhed, for største Deelene. Den Franske Armee var i Begyndelsen meget lykkelig i sine Operationer i Rusland, overalt veg Russerne for dem hvor de kom frem, Moschou blev intaget efterat Russerne havde stukket den i Brand og forladt den; men Vinteren kom. Den Franske Armee taalte ikke Climaet, hertil kom at deres Plan mislykkedes deri at have Vinterquarteer i Moschou, som var afbrændt. Kulden, forcerede Marscer og Mangel antastede dem, i 6 Dage styrtede alle deres Hæste, paa mindre end 200 nær. Franske Keyseren ilede til Paris. Russerne trængte deres Fjende allevegne. Den hele Franske Armee med sine Allierede tabdes paa en Levning nær i Dantzic. Russerne marsere immer fremad, det siges at de nu ere nær ved Hamborg. Den 19. Martij. Ved denne Russernes Fremgang glædedes Preussen, som slog sig til deres Partie, ogsaa frydede sig Hansestæderne, hvilke de Russisk-Preussiske intog, men det kom ved Elben til et Slag, efterat Napoleon havde samlet Tropper fra Frankrig, i hvilket de Allierede maatte vige. Hamborg, Lybek etc. blev igien intaget af de Franske, og maae lide stor Trængsel nu for den Fryd de udviiste over Napoleons havde Uheld. Imidlertid fremkom Sverrig understøttet af England og Rusland med den Fordring at Kongen skulde afstaae Norge til Sverrig imod at tage sin Regres i de Svensk-Tydske Provincer, og dertil levere 25,000 Mand imod Napoleon.

Saaledes trængt af Russen, som laae ved Grændsen, og tillige en Svensk Armee paa henved 30,000 Mand, der stod færdig at falde ind i Holsten for der at erobre Norge, hvilket Land Fjenden søgde at tvinge ved Hunger, da al Tilførsel herfra hindredes, sendte Kongen en Gesant til England, som ikke engang fik Leylighed at frembringe sit Ærinde, men maatte reyse tilbage, hvorfor Kongen gandske erklærede sig for Napoleon, drog sine Matroser tilbage fra Frankrig, men leverede derimod 15,000 Landtropper som skal agere i Forening med de Franske. Efter Slaget imellem de krigførende ved Elben blev Stilstand i nogle Uger med 6 Dages Opsigelse; den var udløben den 20. July, blev forlænget til 15. August, man veed ikke, men haaber den atter er forlænget. Hensigten med samme skal være om mueligt at frembringe Fred for mindste imellem Landmagterne. Vore Papiirpenge sank imidlertid alt dybere, nu den 15. August tages de ikkun for een Lybskskilling hver 1 Rdl. D. B.! Følgen heraf er alle Tings uhyre Stigen, f. Ex. 1 All. Blaarlærred 8 à 10 Rdl., 1 Lspd. Jern 20 Rdl., 1 Skp. Salt 24 Rdl., en Tylt maadelige Bredder til 200 Rdl., 1 Td. Rug til 150 Rdl., 1 Pd. Smør 3 Rdl., 1 Lspd. Blaar 50 Rdl. o. s. v. Høsten kom, got Veir ledsagede den — og Avlen paa disse Egne god, da ingen Sæd af de 4 Slags vi almindelig her have kan siges at feilede; paa Øster Egnen derimod feilede Rugen mange Stæder, ogsaa i Fyen. Vore Papiirpenge falt til en Skilling Dansk Rigsdaleren der forvolte alle Tings dobbelt stigende Pris. Sæderug blev betalt med 300 Rdl. Tønden, 1 Skp. Salt over 100 Rdl., Jern 50 Rdl. Lspd. etc. De Krigførende Magter styrkede paa begge Sider, lavede dem til et Hovedslag, dette intraf i Novbr. Midt under Actionen for-

lode de fleste Rihnforbundenes Tropper den Franske Armee. Sachserne vente endog sine Canoner imod de Franske under den forfærdelige Action, netop i de Øyeblikke som Seieren syntes at skulde blive de Franskes. Følgen heraf var at de Franske ey seirede, en Ulykkes Tilfælde intraf tillige at en Broe blev af selve franske sprængt før Tiden, hvorved alle de som skulle passeret denne, druknede falt eller bleve fangne. De Franske som kunde maatte vende tilbage over Rihnen. Denne Tildragelse kunde ikke andet end bebude frygtelige Udsigter for vore Lande. Snart nærmede sig og den Svenske Prinds Pontecorvo, commanderende en Hær af Russer tilligemed sine Svenske. Det kom til Slag imellem den Armee og den Fransk-Danske, efter Sigende ved Oldesloe. Imidlertid skal den østerrigske Keyser have sent en Gesant herind; en halv Time efter at Slaget var begynt skal en Parlementair være kommen dertil med Vaabenstilstand, andre sige undertegnet Fred imellem os og de Allierede. De Franske skal under Slaget have kastet sig ind i Hamborg. Hvorledes det iøvrigt er gaaet, hvorvidt Pontocorve vil honorere hvad der er ingaaet med vor Konge og Gesanten vil hastigen viise sig. Indtrængt i Holsteen skal han være — ja ogsaa i Slesvig, Cosakker skal have været i Husum den 13. Alle de Tropper Landene har stiele nu til Holsten; jeg havde Inqvartering den 14. af en Ritmester Seidelin, 4 Mand og 6 Hæste; deres Bestemmelse ved Ankomsten var længer til Vester men Natten derpaa til den 15. fik de Ordre strax at marsiere tilbage til Colding ad Flensborg og at være der den 16., en Marsch af omtrent 14 Miile. En Cosack skal den 15. viist sig i Colding, iøvrigt ingen paalidelige Efterretninger. At Uro, Forvirring og Forfærdelse er

over Landet, er ikke at undre over. Gud kan hielpel! Dette den 16. Decbr. — Man har siden faaet paalideligere Efterretninger: det var ikke Cosakker men 50 Preussiske Husarer som vare i Husum, nogen Requisition gjorde de der var ubetydelig, af Frygt forlode de strax Byen. Sverrig er den Magt allene vi have at føre Krig imod. Denne Fiende har slaget en Kiede fra Hamborg her ned omkring Rendsborg og ligeledes om Slesvig. Vaaben Stilstanden er udløbet med Dagen den 30. Decbr. Alle ere besiaede af got Haab og Mod. Jeg har imidlertiid havt 16 Mand Inqvartering; der standses nu med Troppers Udmarsch til Slesvig. Dette den 26. Decbr. Vaabenstilstanden forlænget til Dagen den 6. Januar — saa vi endte Aaret uden at have erfaret hvad Krig i Landet fører med sig. Gud være os naadig efter sin Miskundhed.

Den 31. Decbr. 1813.

C. F. Junghans.

Frost og Sne infant sig med Aarets Begyndelse. Den første Aarets Dag var usædvanlig mørk hos os. Alle Tropper, som fra Siælland og Fyhn vare trukne til Holsteen, ere under Vaabenstilstanden vendte tilbage til Fyhn, hvor Kongen nu er og har sit Hovedquarteer paa Hindsgaul, en Cordon af nogle 1000 Mand annecterede og frivillige vare bestemte til en Cordon imellem Sønder og Nørre Jylland, ogsaa vare en Deel af disse ankomne, men ved Vaabenstilstandens Ende befaledes disse at rykke tilbage omtrent 1 Miil ind i Jylland. Fjenderne siges at have ophævet Stilstanden den 5. imod Aften, og at trække fremad. Vi ere da nu i bestandig Frygt for disses Komme. Gud er

mægtig til endnu at afvende Faren og frie os af denne Nød. Det han af Naade give. Den 6. Januar Kl. 6. Fjenden er fremrykket — allerede den 7. Januar kom en ikke liden Trop Cosakker til Christiansfeld, derfra sende de nogle til Vondsild for at gaae videre til Colding, men nogle Ryttere fra Colding gik dem i Møde, og de vente tilbage. En Trop skal være jaget ad Ribe; omtrent 30 foer den 10. til Rødding, hvorfra det sagdes de vilde videre frem ogsaa til Ribe. Afvigte Nat laae en Trop i Øddis. Man hører ikke at de giøre Skade, allene requirere for dem og Hæste. Dette den 11. Aften. — Et par Dage derefter infant nogle sig paa Østerbygaard, lode sig beværte, droge derpaa tilbage til Øddis, hvor deres Opførsel ikke var den bedste, ey heller i Ribe og de fleere Landsbyer, de paa den Kant vare i. — Den 16. Januar Søndag imod Aften nærmede en Mængde sig til Colding for at ville med Magt trænge frem, men paa Veyen modtog de af en Russisk og Svendsk Coureer kommende fra Fyhn Efterretning om at Fred var sluttet imellem Danmark og de Allierede. Vor Glæde var ubeskrivelig. Allerede havde vi i en Tid af 14 Dage været underkastede hiertelig Bekymring og Ængstelse, som Herren saa uventet forandrede til Fryd og Beroligelse. Freds Vilkaarene vides endnu ikke — allene dette: at vi have forladt den Franske og sende 10,000 Mand med de Allierede imod ham. Disse Tropper skal nu organiseres og samles her paa disse Grændser imellem Sønder og Nørre Jylland; af disse imodtog jeg en Captain Cornelius den 21. Januar, og siden have vi havt adskillig Inqvartering dog allene som marserende og udstrækkende sig i Cantonering paa Grændserne. Den 28. Januar. — Disse trækkede op fra os til Holsten den

19. Februar. Fredsbetingelserne med Sverrig bestemme Norges Afstaaelse, hvorimod Svensk Pommern tillægges Danmark, tilligemed Rygen. Engeland beholder Øen Helgoland — iøvrigt vil disse Magter ved Definitiv Freden bidrage til Skadesløsholdelse for Norge. Vinteren er vedholdende og stræng, som volder at Skibsfarten ikke saa tidlig aabnes, som man ønskede. Den 6. Marts. — De Allierede gjorde stærke Fremskridt imod det Franske Rige. Alt gav efter for disse og underkastedes hvor de kom frem. Napoleon samlede sin Magt inden Frankrigs Grændser. De Allierede gik over Rhinen, marserede imod Paris — det kom til Slag — de Franske veeg; imidlertid dreves Underhandlingerne. Vilkaarene for Napoleon vare fra Begyndelsen hæderlige, men Haabet paa hans Side om at erholde Fordeele i Slag over de Allierede hindrede ham fra at antage dem; jo oftere han altsaa gjorde Indvendinger jo meere spændte eller ufordelagtige for ham bleve Vilkaarene, intil endelig de Allierede erklærede at de ikke længer vilde underhandle med ham eller hans, men allene med Folket. De nærmede sig Paris, rykkede [ind] i denne Stad; af denne blev Napoleon erklæret at have forbrudt Thronen, Ludvig den 18. blev erkient som Frankrigs Konge — inden kort Tiid følger formodentlig heele Staten Parises Exempel. Imidlertid skal Napoleon være marseret til Bretagne med 60,000 Mand, af hvilke daglig formindskes ved at forlade ham. Den 28. April. — Lykken blev Napoleon immer ugunstigere. Han frasagde sig Regieringen, og Napoleon Buonaparte fik Øen Elba til Opholdsstæd; nogle Provincier i Frankrig vil ikke afsige ham. Af de Allieredes Tropper ere endeel paa Tilbagemarsc, den Nordtydske Armee, opløst er og paa Hiemveyen, altsaa vort Auxiliair Corps.

Pludselig samles vore Tropper i Landet og formeere en stærk Linie fra Colding til Ribe, og synes at beredes til krigerske Foretagender. Kongen siges i Dag at komme til Christiansfeld for der at have sit Qvarteer. Hvert Øyeblik vente vi paa Inqvartering. Man veed intet med Vished af alt, men almindelig frygtes for den Svenske Cronprinds, i særdeleshed, da Norge ikke vil underkaste sig, men vor Danske Prinds Christian antaget sig Regentskabet efter deres Villie. Den 14. May. — Ikke længe varede det førend man fik vide at Anstalterne paa Grændserne var Forsigtighed i Anledning af de Svenske Troppers Tilbagemarsch forbi Holsten. Alt gik ordentlig. Vore Tropper ere hjemkomne, hver i deres Districter og formindskede, alt som i tryk Freds Tiid. Min Hæst som jeg den 9. May maatte indsætte og kostede mig imod 3500 Rdl., modtog jeg tilbage paa min Stald den 29. Juny. Herren give Freden for os maae vedvare, og vi nyde dens Frugter! Igien begynder Handelen for Riget. — Vor elskede Høysalig Konge Christians Liig blev nu bragt til Roeskilde og blev der nedsat den 16. Julij. Den 24. dernæst blev i Rigets Kirker holdet Liigtale over ham; da ingen bestemt Text var befalet, valgte jeg 1 Kr. 29.28, samlet med 1 Kong. 2.19. — Høsten var jevn god her paa Egnen, Veyret føyeligt, dog bleve Priserne ikke lave hvilket vore Papiir penges ringe Cours forvoldt; til 120 Rdl. gaves for Tønde Rug, og i Forhold dertil kostede andre Kornvahre, hvilken Priis vedvarede intil imod Aarets Ende for det meeste, ved Juul gaves 16 Rdl. — En Congressse af de fleste Europæ Souverainer blev berammet og holdet i Vien. Vor Konge drog dertil i Octbr. Maaned og er endnu ikke kommen tilbage. Man ønsker der at kunde ordne og

sætte Europæ Anliggender paa en varig Fod, og derved forebygge Krig. Give Gud det maae kunde skee! Norge tabde Haabet om at blive et særskilt Rige fra Sverrig under egen Regent; det lagde sig under og Prinds Christian frasagde sig Ret til Riget — under meget Besværlighed kom han her tilbage i Novbr. ligger for nærværende paa Augustenborg for der at oppebie Kongens Hiemkomst. I Aarets sidste Qvartal ere alle Courant Banksedler indløste og omvexlede imod Rigsbanksedler og gandske forsvundne. — Det Arme Corps af Russer som siden Freden har lagt i Holsten, ere nu paa Hiemmarschen derfra Det er bekientgiort at intet Magazin for kommende Aar bliver paalagt — et got Tegn paa Fredens Vedvaren for os. Hvor forskiellig vor Forfatning ved dette fremfor forrige Aars Ende. Nu sidde vi trygge og roelige vel tilfreds i vore Boliger, da saae vi Elendighed for os og Bedrøvelse omkring os — men det gjorde Herren saaledes — ham være Ære, Priis og Tak i Tiid og i Ævighed.

Den 31. December 1814.

C. F. Junghans.

Vinter havde vi ikke synderlig i det afvigte Aar, men ved dette Aars Begyndelse falt en mængde Snee og derpaa en meget stærk Frost, der dog ikke vedvarede længe; mild var Vinteren, og det skreed alt nærmere saaledes til Foraaret. Kornpriserne vare i det reelle betragtet taalelige f. Ex. Tønde Rug til 4 Rdl. i Sølv der svarede til omtrent 16 Rdl. N. V. Qvæget var i Sammenligning ogsaa i jevn Priis: 24 Rdl. Cour. for et par Stude, Hæste holtes i højest

Priis: 80 Rdl. Cour. en god Hæst. — Roelig ventede i øvrigt Europa paa Resultaterne af Souverainernes Samling i Wien, da pludselig Napoleon Bonaparte sidst i Februar forlader Øen Elba og undkom igien- nem den der opankrede Engelske Flotille og landede 1. Marts i Frankrig med 1200 Militaire; længe varede det ikke førend hans Corps forøgedes. Førend Martij Maanedes Ende var næsten hele Frankrigs Militair paa hans Side, overalt blev han antagen, inden Martij Maa- neds Udgang var han i Paris og residerede i Tuille- rierne. Kongen med Familie bortfiernede sig. Alminde- lig Udrustning imod ham sker næsten over heele Eu- ropa. Den 7. April. — N. Bonaparte gjør sig ald Umage for at faae Nationen paa sin Side; men, Mili- tairen undtagen, synes det som den ikke interresserer sig for ham, som og at han selv mærker det. Adskil- lige Forslag har han gjort for Souverainerne, det sidste der er bekient var at Hans Gemahlinde skulde tilføres ham med deres Søn, og hun regiere i Sønnens Stæd, saaledes at N. B. ikke vilde have Indflydelse paa Regieringen, men alt er afviist. Europæ Magter nærme sig og samle sig om Frankrig, men derhos har [de] bekientgiort at naar Nationen skilte sig ved N. B. saa vilde de ikke videre blande dem i dets For- fatning. Adskillige af de Marschaller som vare paa hans Side ere faldne fra ham. Hans Svoger Kong Joachim i Neapel, som stod færdig imod Italien med en Armee til hans Tieneste, skal ikke have været heldig i at kunde udføre sin Plan, ham til Nytte, men selv være bleven bragt i Knibe fra Landsiden af Østerrig og fra Søsiden af Sicilien og England. Vor Konge har besluttet at sende de Allierede et Auxiliair Corps paa 10—12,000 Mand, hvilket er beordret at

staae færdig til Afmarsch. Han er nu hjemkommen til Riget sidst i May Maaned. Vore Papiirpenge ere ikke forbedrede, men forringede, dog er Haabet at de snart stige. Kornpriserne ere ikke høye, kun Boghveden i Forhold til de øvrige Sorter, den koster nu 15 Mk. i Sølv. Foraaret er hidtil got tegnende — den 5. Junij. Bonaparte blev ved at samle Tropper. Preussen og de flere Allierede, grændsende til Frankrig, samlede ogsaa og formeerede deres Tropper paa Frankrigs Grændse, hvor og en Engelsk Armee under Wellington stod paa Kongeriget Hollands Grændse; saaledes intil den 15. da B. angreb Preuserne, hvilke under Blücher først blev slagne, selv Blücher kom under sin styrtede Hæst og laae saaledes intil de Franske bleve slagne ved at Vellington kunde assistere. Armeerne sloges intil den 18., da omsider de Allierede fuldkommen seirede; Bonap. flygtede med Tropperne. Ald Bagagen falt i de allieredes Hænder, dermed det store Rigsbanner, thi Bonap. havde medtaget, hvad han kunde af Rigets Sager tillige. Han maatte forlade sin Vogn og retirerede uden Hat og Kaarde. Nu rykkede de Allierede ind i Frankrig. De Franske Tropper maatte marsere til paa hiin Side af Loire. Den 8. Julij kom Ludvig den 18. atter tilbage til Paris, hvor Østerrigs, Ruslands og Preussens Souverainer vare. Bonaparte som mistvivlede om heldig at sætte sin Plan igiennem fattede den Beslutning at reyse til America, efterat han atter havde erklæret hans Søn for Keyser, men da han ikke kunde komme fra Rochefort formedelst Engelske Skibes Oppassen, overgav han sig til et Engelsk Orlog Skib, Cap. Maitland. Dette skete i den sidste Halvdeel af Julij. Han tracteres paa Skibet som

commanderende General en Chef. Nu er Alles Forventning spændt paa, hvad der bliver Udfaldet med ham. Han maae ikke komme i Land i England, ey heller maae Skibet have Samfærdsel med Landet. Den 31. Julij blev vor Konge og Dronning kronede i Friderichsberg Kirke. Søndagen den 30. skeete Forbøn fra alle Prækestole med Hensyn dertil. Bank Coursen den samme som forrige: 375 nemlig, lidet bedres Coursen paa B. Sedler. Den 15. August. Høsten medbragte ikke den Velsignelse man havde haabet: Boghveden mislykkedes næsten gandske her og saavit man i Landet spørger — hvilket ventes at bidrage meget til Kornprisernes Stigen. Rugen er ey hellersaa giftig som det tegnede til, Byg og Havre var got. I Sædetiden gaves 4 Rdl. til $4\frac{1}{2}$ Rdl. Courant for Rug. — Bonapartes Skiæbne blev at han transporteredes til Øen St. Helena, skulde der forblive under Opsyn af Befuldmægtigede fra hver af de allierede Magter. Kong Joachim Murat flygtede til Corsica — den forrige Konge til Neapel erholt igien sit Rige, hvilket Murat igien fra Corsica satte over til og attraaede at faae, men blev fangen og af en Krigsret dømt som Rebell og skudt. De allierede Souverainer tilveyebragde i Efteraaret en Fred med Frankrig, i følge hvilken en Deel Tropper skulde besætte i 5 Aar nogle vigtige franske Grændsefæstninger, ogsaa vor Konge skulde dertil afsende 5000 Mand. Svensk Pommern, som blev afstaaet til Danmark, da Norge kom under Sverrig, har Preussen erhholdet imod 2 Millioner Preussiske Dalere og Fyrstendømmet Lauenborg, som nu tages i Besiddelse af Kongen. Sagkyndige vil meene at Uroelighederne ere i Frankrig langt fra ikke dæmpede, men snart igien maae frembryde! Den 12. November.

— Vi nyde Freden og den synes ikke for først at blive afbrudt — ogsaa Frankrig betrygges ved at de Fornemste for det modsatte Partie efterhaands bortfiernes af Riget eller fængsles, som og ved de anseelige Armeer af Allierede Tropper som ligge der i Landet. — Handelen derimod synes gandske næsten at hvile, der vel for en Deel aarsages af Mangel paa Penge, denne Mangel er stor hos os, og skjønt Papiirpengene ogsaa ere faae, ere de dog faldne; nu gielder Rbd. 9 Sk. Cour. Som Følge heraf ere Kornpriserne og lave. Rug 16 à 17 Mk. Cour., Byg 9 à 10 Mk., Havre 5 à 6 Mk., Boghvede, hvorpaa der er Mangel formedelst almindelig Misvæxt af denne Sæd, giælder meest 4 Rdl. god gryn Boghvede, ellers 21 Mk. Det er et besværligt Aar for Landmanden formedelst de høye Folkelønninger og svære Skatter — men Fred i Landet skatter vi høyere end dette, takke Gud, og med glade Hierter ende Aaret.

Den 31. Decbr. 1815.

C. F. Junghans.

(Sluttes.)
